دانستنی‌ها
شهروند
۱۰
چهارشنبه ۱۲ دی ۱۳۹۷ | سال ششم | شماره ۱۵۸۶
www.shahrvand-newspaper.ir

بسیاری از داروهای مورد استفاده بدون نسخه از جمله داروی ضد سرفه، سرماخوردگی، آنفلوآنزا و زکام باعث گیجی ناخواسته می‌شوند که ممکن است رانندگی را با مشکل روبه رو کند.

پرتره

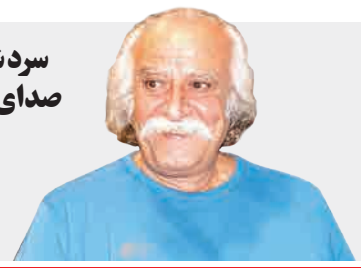

سردشدن صدای گرم

محمدعلی اینانلو، بازیگر، دوبلور، مجری تلویزیون، کارشناس ورزشی و روزنامه‌نگار قدیمی، ۳سال پیش درچنین روزی، برابر ۱۲ دی ۱۳۹۴ خورشیدی بر اثر سکته قلبی در بیمارستان آتیه تهران درگذشت. اینانلو این اواخر بیشتر در قامت یک فعال محیط‌زیست و یک طبیعت‌گرد حرفه‌ای خود را به مخاطبان تلویزیون و سایر رسانه‌ها شناسانده بود و البته که تمایل خودش نیز چنین بود و بیشتر ترجیح می‌داد وجهه یک سلبریتی در حوزه محیط‌زیست را داشته باشد تا پز یک بازیگر یا صداپیشه یا مفسر ورزشی را. حضور او در فیلم «ارتفاع پست» به نقش خلبان و صدای گرمش وقتی مسافران را دعوت به تماشای آب‌های خلیج‌فارس از پنجره‌های هواپیما می‌کند، در یاد و خاطره سینمادوستان ایرانی تا ابد جاودان خواهد ماند.

تذکره

قوانین آسیموف

در فیلم «من، ربات» ساخته الکس پرویاس، یک افسر بازنشسته پلیس (با بازی ویل اسمیت) درگیر ماجرای ربات‌های قاتل می‌شود و درست در گیرودار مقابله انسان‌ها و ربات‌هاست که از قوانین معروف رباتیک (۳+۰) در این فیلم صحبت به میان می‌آید. قوانینی که به ترتیب اذعان می‌دارند: صفر- یک ربات نباید به بشریت آسیب بزند. یک- یک ربات نباید با ارتکاب عملی یا خودداری از انجام عملی باعث آسیب‌دیدن یک انسان شود مگر این که قانون صفرم نقض شود. دو- یک ربات باید از فرمان‌های انسان‌ها تبعیت کند مگر این که آن فرمان‌ها در تعارض با قانون نخست باشد. سه- تا هنگامی که قانون صفرم یا نخست یا دوم زیرپا گذاشته نشده است ربات باید وجود خود را حفظ کرده و در بقای خود بکوشد. فیلم «من، ربات» براساس رمانی به همین نام از آیزاک آسیموف نویسنده روس‌تبار آمریکایی ساخته شده است و قوانین رباتیکی که در فیلم بدان‌ها اشاره می‌شود به واقع توسط آسیموف طراحی شده‌اند. این نویسنده شهیر داستان‌های علمی -تخیلی، ۹۹سال پیش در چنین روزی (۲ ژانویه ۲۰۱۹) در شهر پتروویچی (شوروی سابق) به دنیا آمد.

فوکوس

آغاز عملیات محمد رسول الله - ۱۳۶۰

عملیات محمد رسول‌الله (ص) ۳۷ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۲ دی ۱۳۶۰ خورشیدی، در منطقه بیاره عراق، به منظور پس زدن قوای بعثی و ضدانقلاب از غرب پاوه و جنوب مریوان به پشت مرزهای بین‌المللی طراحی و اجرا شد. طی این عملیات دو مقر فرماندهی از تیپ ۱۱۶ عراق منهدم و بیش از ۸۰۰ تن از نیروهای بعثی کشته و زخمی شدند.

فرجام

شهید شجاع

سه‌سال پیش، برابر با ۱۲ دی ۱۳۹۴ خورشیدی، شیخ نمر باقر النمر، فقیه و روحانی شیعه اهل عربستان سعودی که در دادگاه جنایی این کشور به جرم محاربه و اقدام علیه امنیت ملی به اعدام محکوم شده بود، به شهادت رسید. مرگ مظلومانه این روحانی شیعه که گناهی جز اعتراض مدنی به محدودیت‌های ایجادشده برای اقلیت شیعه عربستان نداشت، خشم بسیاری را در کشورهای مسلمان خصوصا در بین شیعیان برانگیخت. شدیدترین عکس‌العمل‌ها در این خصوص از سوی ایرانی‌ها ابراز و متاسفانه در تهران و مشهد تعرضاتی به سفارتخانه و کنسولگری عربستان شد و دولت سعودی از همین واقعه برای مظلوم‌نمایی استفاده کرد. حمله معترضان به کنسولگری و سفارت عربستان در شهرهای مشهد و تهران قطع رابطه بین ایران و دولت سعودی را در پی داشت که تاکنون نیز ادامه یافته است. شیخ نمر سابقه تدریس در حوزه‌های علمیه ایران و سوریه را نیز داشت و در این حوزه‌ها به تدریس کتاب‌هایی چون کتاب «اللمعه الدمشقیه» و کتاب «جامع المدارک» و «مستمسک عروه الوثقی» و «الحلقات» سیدمحمدباقر صدر می‌پرداخت.

دژاوو

کدام استقلال؟! کدام پیروزی؟!*

در فیلم «تبصره ۲۲» (Catch-22) ساخته مایک نیکولز، یک سرباز خسته از جنگ می‌خواهد از تبصره ۲۲ برای بازگشت به خانه استفاده کند. براساس این تبصره قانونی، یک سرباز برای معاف‌شدن از جنگ باید دیوانگی خود را ثابت کند، اما باز براساس همین تبصره، سربازی که بخواهد از جنگ معاف شود، دیوانه محسوب نمی‌شود! دور باطلی که در «تبصره ۲۲» مستتر است، شباهتی عجیب به ماجرای خصوصی‌سازی استقلال و پرسپولیس دارد که این روزها بحث آن دوباره داغ شده است، اما این که چرا هیچ‌کس ادعاهای مطرح‌شده درباره قصد دولت برای برداشتن سایه خود از سر قرمزها و آبی‌های پایتخت را باور نکرده و نمی‌کند، ریشه در تلاش‌های بی‌ثمر و تجربیات ناموفق پیشین دارد.

از خصوصی‌سازی ممنوع، تا خصوصی‌سازی آزاد

آخرین‌باری که ماجرای واگذاری استقلال و پرسپولیس به بخش خصوصی شکلی جدی به خود گرفت اما به همان سرعت که تب کرد، درنهایت سرد شد، به سال ۱۳۹۴ برمی‌گردد. در این سال برند باشگاه از سوی سازمان خصوصی‌سازی به مزایده گذاشته شد و این درحالی بود که تکلیف بدهی‌های کلان و انباشته سرخابی‌ها

و این که بالاخره چه کسی باید پرداخت آنها را بر گردن بگیرد، در این نوع از واگذاری مشخص نشده بود. جاروجنجال‌ها در ماجرای خصوصی‌سازی دو تیم به جایی رسید که نهایتا بعد از نامه ۱۳۵نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با موضوع مخالفت با اصل و اساس این واگذاری، هیأت‌وزیران طی مصوبه‌ای این دو تیم را موقتا

از شمول قوانین مربوط به خصوصی‌سازی خارج کرد، اما امسال این مصوبه از سوی دولت لغو شده و راه برای اجرای قانونی‌ای که مدت‌هاست معطل مانده، باز شده است اما... اما با همه این اوصاف باز کسی باور نمی‌کند استقلال و پرسپولیس به این راحتی زیر بال و پر بخش خصوصی قرار گیرند.

فقط یک «برند» و کلی سفته و چک‌های برگشتی

نخستین سوالی که در بحث واگذاری دو تیم فوتبال استقلال و پرسپولیس مطرح می‌شود این است که اصولا چه چیز این دو تیم قرار است واگذار شود. باشگاه‌هایی که از ترس طلبکارها حتی ساختمان محل استقرار مدیران خود را نیز به نام باشگاه سند نزده‌اند تا مبادا طلبکارها با حکم قضائی آنها را تصاحب کنند، غیر از برند خود چه دارند که بخش خصوصی بخواهد برایش سر کیسه را شل کند. باوجود اعلام قیمت اولیه ۵۰۰میلیارد تومان برای هر کدام از سرخابی‌ها، ظاهرا قرار است نیمه بهمن‌ماه قیمت قطعی هر دو تیم از سوی سازمان خصوصی‌سازی اعلام شود. پردرآمدترین تیم‌های دنیا، بخش اعظمی از هزینه‌های خود را با فعالیت در بخش قراردادهای تبلیغاتی، اسپانسر، فروش لباس و... تأمین می‌کنند. این آیتم‌ها نه فقط برای استقلال و پرسپولیس بلکه تقریبا برای کل تیم‌های فوتبال ایرانی تعطیل هستند. در دنیا تیم فوتبالی که خرج آن صدها برابر درآمدش است را «ورشکسته» می‌خوانند. حال سوالی که مطرح می‌شود این است که چرا کسی باید چنین تیمی را بخرد؟

*نام فیلمی مستند به کارگردانی مسعود ده‌نمکی

معما

اشغال تبریز، ۴۰۰سال بعد از چالدران

۱۰۴سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۲ دی ۱۲۹۳ خورشیدی، درست ۴۰۰سال پس از تصرف شهر تبریز از سوی قوای عثمانی که ناشی از شکست سپاه شاه اسماعیل صفوی در جنگ چالدران بود، یک بار دیگر سربازان ارتش عثمانی شهر تبریز را به تصرف خود درآوردند و تقریبا تا پایان جنگ جهانی اول، این شهر را در اشغال خود داشتند. عثمانی‌ها برخلاف جنگ چالدران، این بار شهر را نه از قزلباش‌های صفوی که از سالدات‌های روس تحویل گرفتند، چه آن که از مدت‌ها قبل تبریز تحت اشغال ارتش تزاری بود و فرماندهان بی‌کفایت قشون احمدشاه نتوانسته بودند آن را از روس‌ها پس بگیرند. کما این که بعد از سیطره ارتش عثمانی نیز وضع به همین منوال بود و تا خود متجاوزان شهر را تخلیه نکردند، از طرف دربار قاجار هیچ قوای دولتی برای پس گرفتن تبریز به سمت و سوی این شهر گسیل نشد.

نبرد با روت با شمشیر

مساوی قرار دادن اشغال تبریز بعد از جنگ چالدران با اشغال این شهر در سال ۱۲۹۳ خورشیدی حتما مقایسه درستی نیست، چه آن که نبرد چالدران نخستین جنگ دولت تازه تاسیس صفوی با امپراتوری قدر قدرت عثمانی بود. یک سوی این نبرد سلطان سلیم اول، امپراتور عثمانی قرار داشت و در سوی دیگر اسماعیل میرزا شاه جوان صفوی. یک سوارتش ۴۰هزار نفری قزلباش با تیر و کمان و شمشیر و در طرف دیگر سپاه یکصدهزار نفری عثمانی با توپ و تفنگ. اما با وجود همه این نابرابری‌ها در پایان نبرد از ایرانیان ۲۷هزار نفر و از لشکریان متجاوز ۴۲هزار نفر بر خاک افتاده بودند. سلطان سلیم که با هدف برکندن ریشه نخستین حکومت شیعی مسلک در ایران از مرزها رد شده بود، به‌رغم پیروزی در جنگی نابرابر، مدت زیادی در تبریز نماند و خیلی زود این شهر را تخلیه کرد، هرچند بخش‌هایی از آذربایجان و کردستان تا زمان به قدرت رسیدن شاه عباس به‌طور موقت تحت سیطره عثمانی‌ها باقی ماند.

دست به دست شدن شهر

از ۲۸ آذر ۱۲۹۰ خورشیدی که روس‌ها با بهانه قرار دادن ماجرای مورگان شوستر، تبریز را به اشغال خود درآوردند تا ۱۲ دی ۱۲۹۳ که از قوای عثمانی شکست خورده و این شهر را تخلیه کردند، دولت احمدشاهی هیچ حرکتی برای حل‌وفصل موضوع با دولت روسیه و پس گرفتن شهر تبریز انجام نداد. این میان تبریز دوبار بین قوای روس و عثمانی دست به دست شد. پس از عقب‌نشینی اولیه ارتش تزاری از تبریز، روس‌ها با تجدید قوا مجددا حمله کرده و عثمانی‌ها را تا دریاچه وان در ترکیه کنونی عقب راندند. در تابستان ۱۲۹۶ خورشیدی، در پی پیروزی انقلاب اکتبر در روسیه، روس‌ها از همه متصرفات خود در خاور میانه عقب‌نشینی کرده و به پشت مرزها بازگشتند. در این زمان ارتش عثمانی دست به کار شده و مناطق تخلیه‌شده توسط روس‌ها از جمله شهر تبریز را دوباره به اشغال خود درآورد. ارتش عثمانی تا پایان جنگ جهانی اول و شکست همه‌جانبه این امپراتوری در صحنه‌های نبرد جهانی، مناطق اشغالی ایران را تخلیه نکرد و همه این ترک تازی‌ها درحالی اتفاق می‌افتاد که تهران بی‌طرفی خود را در جنگ جهانی اول اعلام کرده بود.

سربازان عثمانی در تبریز- ۱۹۱۷

جدول شماره ۱۵۸۶

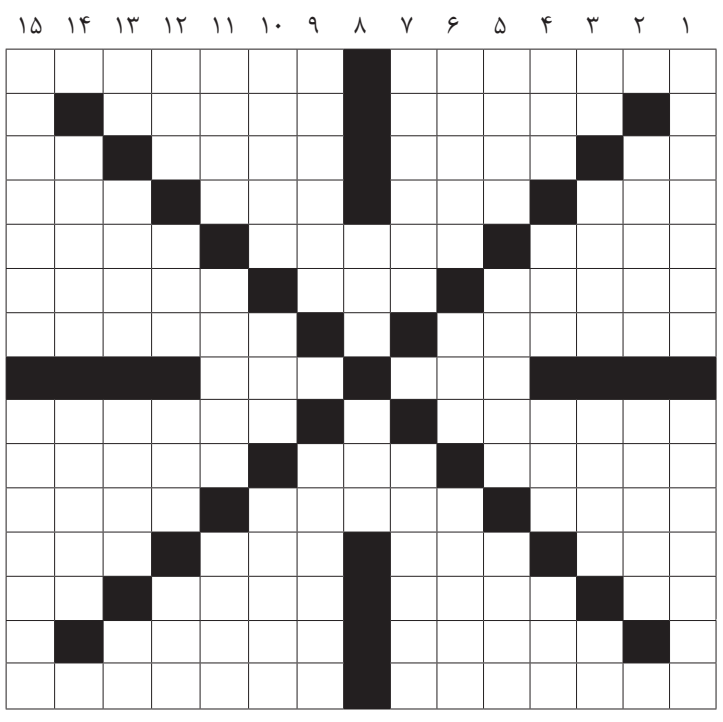

افقی

۱-ورزش اول صبح-کنایه از آدم بلاتکلیف و آواره
۲-از وسایل نظافت-پافشاری
۳-برگ برنده-مردنی-تغییر و تحول-دهان
۴-نفع و سود-طریقه-خودداری کردن-پیکان
۵-رود مرزی چین و کره شمالی-نوعی اسلحه شکاری-نهی شاعرانه از راندن
۶-درها-سحر باران مغولان-تیپا
۷-شهری در استان همدان-بچه‌بز
۸-ماهوت پاک‌کن-به گله می‌زند
۹-از بخش‌های رودبار گیلان-انبار غله دنیا
۱۰-کتاب نیکوس کازانتزاکیس نویسنده یونانی-کشک سیاه-نقاب
۱۱-ضمیر اشاره به دور جمع-لباس زمستانی-فیلمی به کارگردانی کمال تبریزی
۱۲-کشت به امید باران-فرزند ذکور-اهلی و دست‌آموز-جایز مقهرمانی
۱۳-صوت درد-همراه دارا-مرکب پیامبر در شب معراج-الفبای موسیقی
۱۴-سرگشته و آواره-سیاره زحل
۱۵-سپاه ویژه امپراتور عثمانی-ملتزم

عمودی

۱-نخستین حکومت ایرانی پس از ورود اعراب به ایران-به سوگ نشستن
۲-انگشت شهادت-سومین شهر بزرگ آلمان
۳-حشر نشده-با گفتن آن دهان شیرین نمی‌شود-بزرگترین اقیانوس جهان-تکرار حرفی
۴-معادل فارسی فاز-یک حرف و سه حرف-خاخام-زهرآلود
۵-فرمانده-رئیس جمهوری زمان استقلال الجزایر-ظرف آب
۶-عالم وهم و خیال-برداشت محصول-رازها
۷-به آرامی و آهستگی-بچه‌ای که هنوز به دنیا نیامده
۸-نزد عربی-جرقه آتش
۹-جای زغال سماور-اندیشه بی‌سابقه
۱۰-آخور-پارچه‌ای از پشم شتر-از سدهای استان گیلان
۱۱-سرگشته-زمان طولانی-مکان و آشیان
۱۲-فرار بی‌سر-کشته عزا و عروسی-عسل-استخوان پاشنه
۱۳-شامل همه-سعدیا دی رفت و ... همچنان موجود نیست/در میان این و آن فرصت شمار امروز را-شهری در قزوین-چوب خوشبو
۱۴-نوعی پارچه نرم و ریزبافت پشمی-آسیاب دهان
۱۵-شلوغی همراه با سروصدا-ترانس کوچک
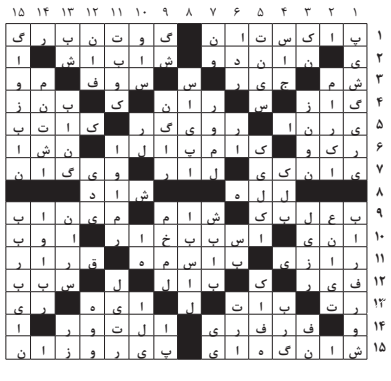
حل جدول شماره ۱۵۸۵